

mr.sc. **Kasim MEMIĆ**, viši kustos
JU Muzej istočne Bosne, Tuzla

DOLINA RIJEKE TURIJE (biogeografske odlike)

Apstrakt: Dolina rijeke Turije svojim biogeografskim odlikama predstavlja izuzetan prirodni resurs Tuzlanske regije. Raznolikost i bogastvo reljefa uz bogatstvo šumskih zajednica i vodotoka pruža velike mogućnosti za raznolik živi svijet. Najveći biološki potencijal je u činjenici da se ovo područje još uvijek odlikuje visokim stepenom očuvanosti. Doline rijeka Turije i Spreče zajedno sa hidroakumulacijom Modrac predstavljaju vrijedno dobro prirodnog naslijeđa Tuzlanske regije.

Ključne riječi: Turija, Spreča, jezero Modrac, biogeografske odlike, prirodno naslijeđe

UVOD

Planinski masivi Konjuha i Ozrena leže na periferiji sliva rijeke Spreče i međusobno ih razdvaja dolina rijeke Turije formirajući prekrasnu riječnu dolinu. Masivi Konjuha i Ozrena uglavnom su izgrađeni od starih eruptivnih i metamorfnih stijena koje su vododržljive i na površini uticajem vode, atmosferilija i biljaka lako su rastvorljive. Na njima se formirao relativno debeli i kontinuirani pedološki sloj. Obilje vode i mekog pedološkog sloja uticalo je na formiranje bogatog šumskog pokrivača. Dolina rijeke Turije predstavlja područje divnih areala razvijenih i očuvanih šuma borovih i hrastovih zajednica, te lijepih zelenih pašnjaka i mnoštva izvorišta čiste planinske vode. Povoljni ekološki uslovi (prostrane šume, planinske livade, izoliranost područja, klima, konfiguracija terena, prisutna močvarna staništa i dr.) omogućuju da u dolini rijeke Turije opstaje raznovrstan biljni i životinjski svijet.

Klimatske karakteristike doline rijeke Turije

Rijeka Turija izvire ispod Brezja sjeverozapadno od Banovića i teče u sjeverozapadnom geografskom položaju. Područje doline rijeke Turije kao i cijela Bosna i Hercegovina nalazi se pod uplivom atlantsko-kontinentalne sa zapada i jugozapada, kontinentalne sa istoka, te uticaja mediteranske klime sa juga, a sa sjevera klime iz Panonske nizije dolinama rijeka Bosne i Spreče. Dobija se određeno kombinovano dejstvo ovih uticaja, pri čemu u različitim periodima godine, preovlađuje čas jedan čas drugi uticaj.

Srednja godišnja temperatura zraka kreće se od 9,0°C do 10,6°C. Temperaturne amplitude su znatne, a četiri godišnja doba su jasno izražena. Najhladniji mjesec je januar sa srednjom temperaturom -0,5°C, a najtopliji juli sa srednjom temperaturom 19,9°C. Godišnje kolebanje srednje temperature zraka iznosi preko 20,0°C što klimi ovog područja daje umjereno-kontinentalno do tipično kontinentalno obilježje.

Za dolinu rijeke Turije pojava temperaturne inverzije u zimskom periodu nije zanemarljiva. Pri ovakvim vremenskim situacijama povećana je mogućnost stvaranja magle.

Na ovom području godišnja suma padavina iznosi od 830 l/m² do 1150 l/m², a prosječna se kreće oko 880 l/m². Najviše padavina ima u proljeće i ljeto. Mjesec juni je sa najvećom količinom padavina. Najmanje padavina ima u hladnijem dijelu godine, a mjeseci sa najmanjom prosječnom količinom padavina su januar i februar. Padavine u obliku pljusk a kiše u ljetnim mjesecima su jedna od karakteristika klime ovog područja, kao i ljetne nepogode praćene pljuskom kiše i pojavom grada. Prosječan godišnji broj dana sa kišom kao pojavom je oko 130 dana.

Karakteristike toka rijeke Turije

Izvorišni i gornji tok rijeke Turije nalazi se na području općine Banovići, a srednji i donji tok na teritoriji općine Lukavac. Ukupna površina slivnog područja rijeke Turije sa pritokama je približno oko 243 km². Rijeka Turija od izvora do ušća u hidroakumulaciju Modrac ima dužinu toka oko 24 km.

Započinjući svoj tok na području općine Banovići od izvorišta ispod Brezja rječica Turija u području naselja Donji Pribitkovići prima prve pritoke potoke Zavrata, Kozina i Pećina. U nastavku toka u rijeku Turiju se uliva rječica Očauša i potok Bijeli kmin. U širem rejonu naselja Lozna, na području općine Lukavac, prima rječicu Seonu, potoke Vinkov, Bančiji i Majstorovac. Nastavljajući svoj tok

na teritoriji općine Lukavac kroz naselje Orahovica, prima rječicu Sedalj i Gligin potok.

Protičući kroz naselje Orahovica prima još rječicu Strojnu, Orahovičku rijeku, Rosni i Smajin potok. Na području naselja Brijesnica Donja prima Duboki potok, rječice Fojnicu i Brijesnicu. Na svom toku kroz naselje Turija ulivaju se rječice Bukovica, Lukavac i potok Muštrička.

Do 1964. godine rijeka Turija se ulivala u rijeku Spreču nedaleko od mjesta gdje je izgrađena brana „*Modrac*“. Sa formiranjem hidroakumulacije rijeka Turija donosi svoje vode sa zapadne strane i na lokalitetu naselja Mosorovac uliva se u hidroakumulaciju. Na taj način uz rijeku Spreču kao prvi i glavni vodotok za formiranje i održavanje vodenog potencijala hidroakumulacije, rijeka Turija je drugi vodotok po količini vode koju unosi u hidroakumulaciju.

Rijeka Turija sa svojom dolinom razdvaja planinske masive Konjuha i Ozrena. Početak toka u naselju Donji Pribitkovići je na 298 m.n.v. Predio kojim protiče rijeka Turija odlikuje se brdskim reljefom sa uzvišenjima sa kojih se pruža predivan pogled na dolinu rijeke Turije. Na području naselja Pribitkovići takav lokalitet je Oštrić sa 438 m.n.v. Na prelazu prema naselju Lozna nalazi se lokalitet Dugo brdo sa 268 m.n.v. Spuštajući se prema naselju Orahovica smjenjuju se predivni lokaliteti čija imena nas asociraju na njihove osobenosti Srnevska kosa sa 412 m.n.v., Modra stijena sa 333 m.n.v., Badinovići sa 329 m.n.v. i Gradina sa 473 m.n.v. Dio naselja Orahovica nosi naziv Grič i smješteno je na istoimenom uzvišenju sa 387m.n.v. Sa ovoga uzvišenja može se vidjeti veći dio toka rijeke Turije sve do ušća u hidroakumulaciju Modrac. Kako se spuštamo tokom rijeke Turije na prelazu iz naselja Orahovica u Brijesnicu Donju sa lijeve strane nalazi se lokalite Loševica sa 380 m.n.v., a sa desne strane Krčenik sa 349 m.n.v. Tok rijeke Turije prelazi na teritoriju naselja Turija i riječna dolina dobija na širini, nije više stisnuta između uzvišenja. Ovo je donji dio toka rijeke, a od uzvišenja spomenuti ćemo Veliko brdo sa 350 m.n.v. Dijelovi naselja Turija smjestili su se na uzvišenjima po kojima su i dobila imena, kao što je slučaj sa naseljem Ivkovina na istoimenom uzvišenju koje ima visinu od 325 m.n.v. Radi se o starom naselju sa prelijepim pogledom na donji dio doline rijeke Turije, ali i na predjele planine Ozren. Također dijelovi naselja Turija smješteni su na uzvišenju koje se zove Cerik 295 m.n.v. u čijem podnožju se nalazi poznato kupalište „*Brana*“, i na uzvišenju Čelari sa 262 m.n.v. Već sasvim u blizini ušća nalazi se uzvišenje Alići sa 330 m.n.v. koje pruža prelijep pogled kako na ušće rijeke tako i samu hidroakumulaciju. Tok se završava u području naselja Mosorovac ulijevajući se u hidroakumulaciju Modrac na 204 m.n.v.

U svom gornjem dijelu toka rijeka Turija je bistra, brza gorska rječica sa relativno niskim vodostajem u većem dijelu godine. U donjem dijelu toka na području naselja Turija rijeka znatnije usporava svoj tok i povećava vodostaj. Bruto pad toka rijeke Turije iznosi 1,03%, a srednji pad je 0,52%. Jedan od razloga je u tome što na području naselja Turija tok rijeke je blagog nagiba tipičan za ravničarske rijeke. Drugi razlog je blizina ušća rijeke u hidroakumulaciju što dodatno usporava vodeni tok.

Hidrološkom obradom dobijeni su sljedeći karakteristični proticaji za rijeku Turiju:

$Q_{1/100}=222,00 \text{ m}^3/\text{sek}$
$Q_{1/50}= 199,00\text{m}^3/\text{sek}$
$Q_{1/20}= 113,00\text{m}^3/\text{sek.}$

Florističke karakteristike doline rijeke Turije

Klimatski uslovi su relativno povoljni za razvoj vegetacije na ovom području. Kombinacija klimatskih uslova, geomorfologije i geografskog položaja određuje vegetacijske i florističke osobine ovog područja. Za vegetaciju bitan karakter je prosječna količina godišnjih padavina i ona nije naročito velika. Značajno da najveći dio vodenog taloga padne krajem proljeća i početkom ljeta što je za vegetaciju veoma povoljan period. Pedološki pokrivač je raznovrstan, što je posljedica klimatskih uticaja, reljefa i složene vegetacije uz prisutnu degradaciju. Na brdskim područjima su zastupljene hrastove šume izgrađene od hrasta kitnjaka i cera (*Quercus petraea* Matt.) *Lieblein*, *Quercus cerris* L.). U ovim šumama su prisutni bijeli grab (*Carpinus betulus* L.), crni jasen (*Fraxinus ornus* L.), kesten (*Aesculus hippocastanum* L.), lipa malolisna (*Tilia cordata* Mill.), lipa velelisna (*Tilia platyphyllos* Scop. s. lat.).

Iznad ovih šuma razvijene su bukove šume izgrađene od evropske bukve (*Fagus sylvatica* L.s.l.) u kojoj su zastupljeni brdski brijest (*Ulmus glabra* Huds.), breza (*Betula pendula* Roth.), grab bijeli (*Carpinus betulus* L.), bijeli jasen (*Fraxinus excelsior* L.).

U najvišim područjima su četinarske šume izgrađene od smrče (*Picea excelsa* (Lam.) Link) i jele (*Abies alba* Mill.) izgrađene na vlažnijim i sjenovitijim mjestima. Na svjetlijim i suhljim ka suncu više eksponiranim mjestima su razvijene šume bijelog bora (*Pinus silvestris* L.) i crnog bora (*Pinus nigra* Arnold).

Na različitim mjestima pojedinačno ili u manjim grupama susreću se lužnjak (*Quercus robur* L.), joha crna (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.), joha bijela (*Alnus incana* (L.) Moench.), lijeska obična (*Corylus avellana* (L.), orah obični (*Juglans regia* (L.), vrba obična (*Salix alba* L.), rakita (*Salix purpurea* L.), barska iva (*Salix cinerea* L.), topola bijela (*Populus alba* L.), topola crna (*Populus nigra* L.), divlja jabuka (*Malus sylvestris* Mill.), divlja kruška (*Pyrus pyraeaster* Burgsd.), breknja (*Sorbus torminalis* (L.) Crantz), divlja trešnja (*Cerasus avium* (L.) Moench), poljski javor (*Acer campestre* L. sensu lat), žestika (*Acer tataricum* L.), drijen (*Cornus mas* L.) i dr.

Od vrsta koje pripadaju spratu grmlja zastupljeni su predstavnici rodova: *Juniperus*, *Rosa*, *Calluna*, *Erica*, *Vaccinium*, *Daphne*, *Rubus*, *Buxus*, *Crataegus*, *Prunus*, *Genista*, *Cotinus*, *Cornus*, *Evonymus*, *Viscum*, *Vinca*, *Ligustrum*, *Sambucus*, *Ruscus*, *Corillus* i dr.

Na padinama doline rijeke Turije pored šumskih površina u značajnom procentu su zastupljene i livadske površine. U šumama i na livadama raste veliki broj zeljastih i livadskih biljaka. Raznovrstan floristički sastav čine vrste iz rodova: *Festuca*, *Bromus*, *Cynodon*, *Pulsatilla*, *Thymus*, *Matricaria*, *Aster*, *Artemisia*, *Rumex*, *Mentha*, *Plantago*, *Lotus*, *Aristolochia*, *Anemona*, *Dentaria*, *Gagea*, *Corydalis*, *Carex*, *Campanula*, *Asarum*, *Polygonatum*, *Convallaria*, *Aegopodium*, *Pulmonaria*, *Galeopsis* i dr.

Biodiverzitet faune doline Turije

Raznolikost živog svijeta doline rijeke Turije je slika-rezultat ekoloških uslova koji vladaju na ovom području. Oni su ti koji dajući umjereno-kontinentalno obilježje klime, olakšavaju ili otežavaju opstanak živog svijeta.

U ribljem svijetu rijeke Turije imamao zastupljeno 8 vrsta. One su pripadnici dvije familije. Iz familije **Cyprinidae** zastupljene su vrste: klijen-*Squalius cephalus* L., gagica- *Phoxinus phoxinus* L., krkuša- *Gobio gobio* L., sapača- *Barbus meridionalis petenyi* Heckel, pliska – *Alburnoides bipunctatus* Bloch, deverika- *Abramis brama* L. Predstavnici familije **Cobitidae** su: zlatni vijun (**balkanski endem**)- *Sabanejewia balcanica* Karaman, vijun- *Cobitis elongatoides* Bacescu et Maier.

Možemo reći da je cjelokupna dolina rijeke Turije još uvijek relativno čisto lovište. U svom izvorišnom dijelu i prateći tok rijeke do naselja Turija radi se o visinskom lovištu na obroncima planina Konjuh i Ozren. Povoljne reljefne karakteristike, bogastvo šumskih i pašnjačkih predjela uz obilje vodotoka garant su za postojanje raznovrsnog i brojnog svijeta lovne divljači. Na ovim predjelima divljač može relativno lako i u obilju pribaviti hranu. To znači i

sigurnost kontinuiranog reproduktivnog ciklusa i podizanja mladih. Tako se na ovim predjelima mogu posmatrati kako slobodno šetaju lisica (*Vulpes vulpes* L.), vuk (*Canis lupus* L.), divlja svinja (*Sus scrofa* L.), srna (*Capreolus capreolus* L.), obični zec (*Lepus europaeus* Pallas), čagalj (*Canis aureus* L.), lasica (*Mustela nivalis* L.), kuna (*Martes martes* L.), jazavac (*Meles meles* L.), tvor (*Mustela putorius* L.), puh (*Glis glis* L.) i dr. U granama drveća svoju spretnost u kretanju pokazuje vjeverica (*Sciurus vulgaris* L.). Moguće je vidjeti mrkog medvjeda (*Ursus arctos* L.) i divlju mačku (*Felis silvestris* Schreber).

Cjelokupan prostor doline rijeke Turije predstavlja pogodno stanište za raznovrstan svijet ornitofaune. Možemo izvršiti podjelu toka rijeke Turije na gornji tok do naselja Turija i donji dio toka koji obuhvata dio toka kroz naselje Turija i dio ispod naselja do ušća u hidroakumulaciju Modrac. Moguće je uočiti razlike u zastupljenosti vrsta iz razloga blizine ušća u hidroakumulaciju. Tako u donjem dijelu toka imamo prisutne tipične barske vrste ptica kao što su siva čaplja (*Ardea cinerea* L.), divlja patka (*Anas platyrhynchos* L.), krža (*Anas crecca* L.), liska (*Fulica atra* L.), kormoran (*Phalacrocorax carbo* L.) i riječni galeb (*Larusridibundus* L.)

U novije vrijeme prisutno je i nekoliko primjeraka crvenokljunog labud (*Cygnus olor* Gmelin) na ušću rijeke Turije i na lokalitetu **Turijska bara**. Turijska bara kao stanište močvarno-barskih odlika bogata je vodom iz vlastitih izvora tokom cijele godine. Pruža obilje hrane i na putu je kretanja ribljih vrsta koje naseljavaju rijeku Turiju i hidroakumulaciju Modrac. One ulaze na ovaj lokalitet tokom cijele kalendarske godine, a posebno je značajna u periodima mrijesta ribljih populacija kao idealno mrjestilište. Sve navedene odlike Turijske bare kao i moguće posljedice izmjena u rutama selenja ptica mogu biti razlogom njihovog pojavljivanja koje je novijeg datuma. Sve prethodno rečeno kao i sam lokalitet Turijske bare zbog svoje važnosti, a istovremeno i neistraženosti trebao bi u narednom periodu biti tema cjelovitih hidrobioloških istraživanja i tema monitoringa tokom cijele godine.

Vrste koje su prisutne na širem području cijelog toka su veliki djetlić (*Dendrocopus major* L.), crvenoglavi djetlić (*Dendrocopus medius* L.), ševa (*Lullula arborea* L.), lastvica (*Hirundo rustica* L.), crvendać (*Erithacus rubecula* L.), mali slavuj (*Luscinia megarhynchos* Brehm), piljak (*Delichon urbica* L.), bijela pastirica (*Motacilla alba* L.), žuta pastirica (*Motacilla flava* L.), kobac (*Accipiter nisus* L.), golub grivnjaš (*Columba oenas* L.), gugutka (*Streptopelia decaocto* Frivaldszky), grlica (*Streptopelia turtur* L.), kukavica (*Cuculus canorus* L.), šumska sova (*Strix aluco* L.), crnoglavi batić (*Saxicola rubicola* L.), kos (*Turdus merula* L.), velika sjenica (*Parus major* L.), zelena žuna (*Picus viridis* L.), siva žuna (*Picus canus* Gmelin), šojka (*Garrulus glandarius* L.), vrabac (*Passer*

domesticus L.), čvorak (*Sturnus vulgaris* L.), svraka (*Pica pica* L.), vrana (*Corvus corone* L.), gavran (*Corvus corax* L.), jastreb (*Accipiter gentilis* L.), kobac ptičar (*Accipiter nisus* L.), fazan (*Phasianus colchicus* L.), prepelica (*Coturnix coturnix* L.) i dr.

Diskusija

Prirodni resursi Tuzlanske regije su izuzetno kvalitetni i prepoznatljivi. Osnovu takvog kvaliteta čini raznolik reljef koji u sebi sadrži elemente nizijskog, brežuljkastog i planinskog obilježja. Ovakva šarolikost reljefa uz bogastvo šuma, čist vazduh i vodotoke i mnoštvo izvora pitke vode pruža mogućnost za raznovrstan biljni i životinjski svijet.

Doline rijeka Turije i Spreče sadrže ove nabrojane elemente uz određene posebnosti. Obje doline nalaze se u pojasu umjereno-kontinentalne klime. Geografsko-reljefne karakteristike područja kroz koje protiču obje rijeke pokazuju velike sličnosti. Dužina toka rijeke Spreče je oko 130 km sa slivnim područjem oko 1940 km², a rijeka Turija ima tok oko 24 km i slivno područje oko 243 km². Rijeka Turija predstavljala je jednu od naznačajnijih pritoka rijeke Spreče sve do 1964. godine. Od tada ove dvije rijeke predstavljaju najznačajnije pritoke novoformirane hidroakumulacije Modrac. Njena površina iznosi oko 2200 ha, sadržaja 100 miliona m³ vode i dužinom jezerskog basena oko 14 km sa oko 40 km jezerske obale. Rijeka Spreča svoju vodu unosi sa istočne strane, a rijeka Turija sa zapadne strane hidroakumulacije. Na taj način rijeke Spreča i Turija sa novoformiranom hidroakumulacijom čine cjelinu koja predstavlja bitno obilježje područja Tuzlanske regije.

Živi svijet se razvija u veoma bliskim ekološkim uvjetima i pokazuje velike sličnosti u kvalitetu prisutnih vrsta. Biljni svijet pokazuje zajedničku distribuciju i zastupljenost vrsta. Ne pokazuju se veća odstupanja u pogledu raznolikosti životinjskih vrsta.

Rijeke Spreča i Turija zajedno sa hidroakumulacijom Modrac predstavljaju izuzetno značajne lokalitete. Zbog veličine svojih slivnih područja, raznovrsnog reljefa i veoma izraženog biodiverziteta živog svijeta, ova područja u cjelini kao i pojedinačno za prostor Tuzlanskog kantona predstavljaju veoma vrijedna dobra prirodnog naslijeđa. Treba ukazati na sve veći antropogeni pritisak i degradaciju pojedinih dijelova ovih lokaliteta što za uzročnu posljedicu ima narušavanje osobnosti ovih lokaliteta. U najnovije vrijeme taj uticaj je sve izraženiji kao posljedica neplanske gradnje na cjelokupnom prostoru ovih lokaliteta. Takođe dešava se pojedinačna neplanska introdukcija stranim vrstama što bi za posljedicu moglo imati u konačnici i nestanak nekih domaćih

vrsta. Zato bi ovaj prostor trebalo što prije zakonski zaštititi i uvesti stručni monitoring stanja na očuvanju ovih iznimno važnih dobara prirodnog naslijeđa za zajednicu. Cilj bi u konačnici bilo konzerviranje postojećeg stanja biodiverziteta i očuvanja raznolikosti okoliša. Time bi se popularisalo ovo dobro prirodnog naslijeđa i sačuvalo za buduće generacije.

Prilozi

Sl.1 Rijeka Turija

Sl.2. Rijeka Turija

Sl.3. Rijeka Turija

Sl.4. Rijeka Brijesnica

Sl.5. Rijeka Brijesnica

Sl.6. Turijska bara

Sl.7. Labud na Turijskoj bari

LITERATURA:

- Borm, L., Garms, H., (1981):** *Fauna Europe, Mladinska knjiga, Zagreb-Ljubljana.*
- Chinery,M. (1997):** *Kingfisher Illustrated Encyclopedia of Animals, London.*
- Giliard,T.E. (1968):** *Ptice, Ilustrovana enciklopedija životinjskog carstva, Mladinska knjiga, Ljubljana.*
- Grlić,Lj. (1980):** *Samoniklo jestivo bilje, Prosvjeta, Izdavačko-knjižarsko poduzeće, Zagreb.*
- Heinzel, H., Fitter, R., Parslow, J. (1999):** *Ptice Hrvatske i Europe sa Sjevernom Afrikom i Srednjim Istokom, Hrvatsko ornitološko društvo, Zagreb.*
- Kotrošaniin, D., Papes, M. (2007):** *Popis ptica u Bosni i Hercegovini od 1888. do 2006. godine, Ornitološko društvo „Naše ptice“, Sarajevo.*
- Lakušić,R.(1982):** *Planinske biljke, „SVJETLOST“, OOUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo.*
- Memić, K., Adrović. (2005):** *Dolina Spreče (lovno-ribolovni i turistički potencijal), Članci i građa, knjiga 18, 61-68, Tuzla.*
- Memić, K. (2018):** *Biodiverzitet Tuzlanske regije, Baština sjeveroistočne Bosne, Časopis za baštinu, kulturnu-historiju i prirodno naslijeđe, Knjiga 10, 213-222, Tuzla.*
- Mišić, Lj., Lakušić, R. (1989):** *Livadske biljke, IP „SVJETLOST“, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo.*
- Sofradžija,A.(1999):** *Lovna divljač, Savez lovačkih organizacija Bosne i Hercegovine, Sarajevo.*
- Sofradžija, A. (2009):** *Slatkovodne rije Bosne i Hercegovine, Vijeće kongresa bošnjačkih intelektualaca, Sarajevo.*
- Stevanović, M., Vukeljić, D., Kunalić H. (1983):** *Ribarska osnova ribolovnog područja“Bosna II“,Regionalni zavod za ekonomiku,organizaciju i razvoj Dobo.*
- Šilić, Č. (1973):** *Atlas drveća i grmlja, Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo.*
- Šlić, Č. (1990):** *Šumske zeljaste biljke, IP „SVJETLOST“, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo.*
- Internet reference:**
- Fotografije pod rednim brojem od 2-8 preuzete sa portala: www.lukavacki.ba: Rijeka turija i www.sodalive.ba.**

mr.sc. **Kasim MEMIC**, senior curator
Museum of Eastern Bosnia, Tuzla

TURIJA RIVER VALLEY
(biogeographical features)

Abstract: *The valley of the river Turija, with its biographical features, represents an exceptional natural resource of the Tuzla region. The diversity and richness of the area along with the richness of forest communities and watercourses provide great opportunities for a diverse wildlife. The greatest biological potential is in the fact that this area is still characterized by a high degree of preservation. The valleys of the rivers Turija and Spreca together with the hydro-accumulation Modrac represent a valuable part of the natural heritage of the Tuzla region.*

Keywords: *Turija, Spreca, Lake Modrac, biogeographical features, natural heritage.*